

Egy pszichózis árnyékában

VISSZHANG - LXVI. évfolyam, 40. szám, 2022. október 7.

Széky János az *ÉS* szeptember 23-i számában [Kormányárnyék](#) címmel írt fanyalgó cikket a Demokratikus Koalíció (DK) árnyékkormányáról. Eléggé önkényes értelmezést adott a történeteknek, majd ennek alapján fogalmazta meg a kifogásait.

Szerinte az árnyékkormány létrehozói nem értik, hogy önkényuralomban élünk, a kis buták azt hiszik, arra van szükség itt és most, hogy szakpolitikai tanácsokat, javaslatokat osztogassanak a kormánynak. Azaz megint Orbán diktál, a DK csak követi. Igazi demokráciákban persze az igazi árnyékkormányok ezt teszik, azért „eddzenek”, hogy szakmailag felkészüljenek a váltásra, de mivel ez itt nem demokrácia, a bírálóknak sincs értelme, hisz mindenki tudja, hogy ez a kormány megbuktathatatlan. Széky biztos benne, hogy szakpolitikai javaslatokkal nem lehet annyi szavazatot szerezni, amivel választást lehetne nyerni, és abban is, hogy előrehozott választásra Magyarországon nem kerülhet sor „az ellenzék tetszése” szerint. Meggyőződése az is, hogy nem kell ide baloldali politika. Bár annyit azért megenged, hogy szükség lenne jó szemmértékű, találékony, bátor politikusokra, na de nem ezekre a nem túl népszerűekre, tízszázalékosokra, akik az ellenzék zászlóshajójának nyilvánították magukat. Ez tehát nem igazi árnyékkormány.

Széky János nem kedveli a DK-t, nincs ezzel semmi baj. Erről is lehetne publicisztikát írni, kellene is, mert ez a Gyurcsány, majd a DK iránti ellenszenv mérgezi a magyar belpolitikát úgy másfél évtizede. De ha az árnyékkormányról ír, akkor megengedhetne magának több objektivitást.

Ha figyelemmel kísérte, akkor pontosan ismeri azokat a vitákat, amelyek Vörös Imre, Fleck Zoltán írásai alapján az alkotmányos demokrácia helyreállításához elengedhetetlen lépésekről szóltak a választás előtt, hiszen a jelenlegi körülmények között demokratikus kormányzás ellenzéki győzelem esetén is szinte lehetetlen lenne a kétharmados törvényekkel körülbástyázott egyeduralkodó továbbélése miatt. Nos, abban a vitában a politikusok közül Dobrev Klára volt az, aki elsőként vállalta fel az említettek nézeteinek képviselését. Vagyis Dobrev nem Széky Jánostól tudta meg, hogy itt rendszerváltásra van szükség. Olyannyira nem, hogy az árnyékkormány vezetőjeként tartott első beszédében ezt ő maga közölte, ahogy az előválasztási kampányban is számtalanszor.

Dobrev Klára nem állította sem azt, hogy a kormányt a DK akarja megbuktatni, sem azt, hogy egymagában készül kormányzati szerepre. És ismét nem hiszem, hogy Széky ne értene meg egy szöveget, amelyet hall. (Hacsak nem arról van szó, hogy nem hallgatta meg Dobrev sajtótájékoztatóját, és csupán felszínes sajtóértelmezések útján tájékozódott.) Dobrev annyit állított, hogy ennek a kormánynak meg kell buknia, mert rászolgált. Továbbá, hogy lehetnek olyan körülmények, amikor megbukik, mert a helyzet radikálisan romlik, és hogy az ellenzéknek kötelessége erre a helyzetre tudatosan készülni, illetve tenni is azért, hogy ez bekövetkezzen. Vagyis torzítás olyan üzenetet a szájába adni, hogy a DK azt gondolja, önmagában akar és tud kormányt bukztatni.

Az árnyékkormány célja ebben a közegben nyilván sajátosan eltér az intézmény tradicionális szerepéből fakadó céloktól. Tehát nem arról van szó, hogy szakpolitikai tanácsokat kíván adni az önkényuralmi gépezetnek, s élén annak az egynek, aki mindenben dönt. Mindenki másnál jobban tudják, hogy soha nem fogadnák el egyetlen javaslatukat sem. (Dobrev a beszédében erre kifejezetten kitért.) Ennek az önkényuralommal szemben létrehozott árnyékkormánynak az a célja, hogy a választókhoz szóljon. Az önkényuralom politikai kultúrájával szemben egy demokratikus politikai kultúrát, szemléletet, stílust mutasson fel, hogy ne csak beszéljen a demokratikus jogállam szükségességéről, hanem láttassa, az

hogyan működne, miként lehetne másképpen dönteni az ország jelenlegi helyzetében a Fidesznek a többséget lenéző, semmibe vevő és csak kihasználó, manipulatív uralmával szemben.

Ebből következik, hogy olyan kérdésekkel foglalkoznak kiemelt szinten akár, amelyek a leghúsbavágóbbak. Például energiaválság idején az energiaárakkal, amelyek éppen kisvállalkozások és állampolgárok eddigi létfeltételeit lehetetlenítik el. És ezt bizony az élet tematizálja, nem Orbán.

A „tízszázalékosok” amúgy éppen tizenhét százalékon állnak, de mindegy is, mert tényszerűen a legtöbb támogatóval rendelkeznek. Miért baj az, ha az ellenzék legnagyobb pártja ehhez kezdeményező szerepet és nagyobb felelősséget rendel? Miért baj, ha ambicionálja azt, hogy az ellenzék vezető erejévé váljon? (Nincs olyan párt, amelyik nem erre törekszik.) Lehet, hogy rosszul gondolják? Lehet, de ez az ő kockázatuk. Széky János számára az a kulcskérdés, hogy ki lehet zászlóshajó, pedig valójában az a kulcskérdés, hogy miként lehet aktivizálni az ellenzéki szavazókat, meddig lehet csak tervezgetni a cselekvést, miközben az ellenzéki térfélen a jelenlegi pártstruktúra a töredezettségébe van befagyva.

Elemzők visszatérő megállapítása, de tapasztalat is a politikától való elfordulás, az apátia, a passzivitás. Székynek ehhez annyi a szava, hogy a választót úgysem érdekli sem a demokrácia hiánya, sem a szakpolitika. Sajnos általános, hogy kiábrándultságért is csak az ellenzéki politikát szokás okolni, holott a dolog sokkal komplexebb.

A Fidesz stratégiájának fontos alappillére a polgárok apolitikussá tétele. Erről szól a médiatér brutális leuralása, amely lehetővé teszi a valóság megkettőződését, azt, hogy a fideszes információs buborékba csak az jusson be, amit az önkényuralom beenged. Így biztosítható az ebben a világtól hermetikusan elzárt buborékban leledző, megvett, függésben tartott és manipulált 2,7-3 millió szavazót jelentő tömb egysége, amely elég a teljhatalomhoz, a többiek meg nem számítanak. A legnagyobb skandalumok és méltánytalanságok sem járnak ezért semmilyen következménnyel, önkényuralomban nem működik semmilyen kontroll. Ez az állapot az, amely tehetetlenségérzetet szül, önagresszióhoz, beletörődő passzivitáshoz vezet. Ehhez asszisztál sajnos az úgynevezett független sajtó is, amikor a mélyebb összefüggések feltárása helyett elakad az ellenzék állítólagos alkalmatlanságánál. Az ellenzék gyenge, mert a választói passzivitás miatt alacsony a támogatottsága, az ellenzéki szavazó meg dühös, mert gyenge az ellenzék.

Csak hogy a választót érdekelné a demokrácia hiánya, ha feltárnák előtte, hogy ez mi mindenben nyilvánul meg a mindennapjaiban. Ha most számára a legfontosabb probléma a többszörösre nőtt villanyszámlája, akkor nem unalmas szakpolitikának gondolja, ha elmagyarázzak neki a valódi okokat, és jobb lehetséges megoldásokat ajánlanak, mint a kormány.

És itt kanyarodjunk vissza még egyszer az álszent módon kezelt, szőnyeg alá seprert miérthez, amely az ellenzéki térfelet toxikussá teszi, aláássa az ellenzéki pártok együttműködését: tizenkét év kudarcának okairól, felelősségéről nincs világos beszéd.

Másfél évtizede kísért a Gyurcsány-pszichózis, amelyet ugyan a Fidesz alakított ki, de hatása alól nem tud és nem is akar kitörni sem az ellenzéki politikusok többsége, sem az ellenzéki sajtó. Közben újabb generációk nőttek fel olyan politikai légkörben, amelyben már nem is kell odafigyelni rá, mit mond egy stigmatizált politikai közösség, mert csak a stigma számít. Látjuk ugyan, hogy a Fidesz agymosása miként tudta átállítani a jobboldalt oroszellenesből Putyin-baráttá, de ezt a másik agymosást, amelynek maguk is áldozatai, nem akarják érteni. Így azt sem, hogy ha túl akarnának lépni ezen a pszichózison, közös elhatározással már rég hatástalaníthatták volna, legalább azért, hogy ne legyen gátja a demokratikus együttműködésnek. Az ellenzéki pártok többsége sajnos gyengének mutatkozott abban, hogy pillanatnyi előnyszerzés érdekében ne engedjen a kísértésnek, hogy a Gyurcsány-pszichózisból húzzon hasznot. Maguk is használják, s ezzel táplálják a társadalmat mérgező előítéletességet.

Más minőség lehetett volna, ha a nagy és közös választási tömböt a felismert közös érdek alapján, a kompromisszumkész együttműködés önkéntességével és előítéletek nélkül teremtettké volna meg. Ennek

hiányában bukott az ellenzék három választáson is. Márpedig, ha így nem ment, akkor az fog dönteni, ki lesz képes az irányt mindenki más számára megszabni. Lehet ezt nem szeretni, de a verseny továbbra is nyitott. És sehová sem vezet, sőt az ellenzék számára önsorsrontó lesz, ha ehhez a versenyhez minden kezdeményezést csírájában elfojtani akaró attitűddel viszonyul az Orbán-rendszert ellenző tábor.